

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50 »
<i>Halvben na. noz aordva:</i>	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
<i>Vidékre postán szállítva:</i>	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 21.

Sekrestyések az autonómiában.

Mikor a liberális párt elkezdte az egyházpolitikai reformok mellett az agitálást azzal iparkodtak megnyerni a katolikusokat a reformoknak, hogy felvették a reformok közé azt is, ami után a hazai katolikusok évtizedek óta sóvárognak, a kath. autonómiát. Azelőtt a parlamentben csak Ugron és Polónyi sürgették azt, Trefort és Csáky miniszterek azonban nyomban kijelentették, hogy az teljesen felesleges, — különben a 70-iki kongresszus munkálataira nem jött még meg a Felsőváros válasza.

Ekkor azonban, az egyházpolitikai viták kezdetén a liberális pártnak minden tagja, a fővárosban és a vidéken egyaránt szükségesnek és sürgősnek vallotta az autonómiát. Itt Nagy-Váradon és a város közgyűlésén a liberális párt szónoka Hlatky Endre csak úgy ajánlotta a többi reformokat, ha azokkal együtt megvalósítják az autonómiát is.

Azóta sok idő telt el. A liberális párt nem nagyon sietett megvalósítani, halogatta azt, de végre mégis ott vagyunk, hogy az apostoli király elrendelte az autonomikus kongresszus összehívását.

És csudák csudája, a királyi kegyelmes összehívó levél daczára a liberális párt már is úgy lép fel, mint az autonómiának esküdt ellensége. Egyik félhivatalos már hetek óta dühöng az autonómia ellen, a hercegprimástól kezdve az utolsó sekrestyésig mindenki fekete lelkü előtte. Tegnap egyik helybeli lapársunk, amely nem is olyan rég dicsekedve hirdette, hogy »az ő véleménye mindig nagyon közel áll a miniszterelnök felfogásához« ez a lap pedig tegnap azt írta, hogy az autonómiába a világi elemnek csak alsóbb rétege fog bevonatni, a műveltebbeket kiprédikálják és így az egész autonómia csak papokból, klerikális-feudális urakból és sekrestyésekből fog állani és nem lesz más feladata, mint a kegyuri jogokat az eddigi befolyás alól kivonni és a templomkerülő, szabadkőműves nyájra busás adót kivetni.

A polgári osztály megvetése a mai demokratikus világban mindenesetre nagyon jellemző ezekre az urakra; de nem tesz semmit.

Köszönjük a nyíltságot — és hasonló nyíltsággal kijelentjük, hogy a templomkerülő, szabadkőművesek megérdemlik a kiprédikálást, a sekrestyésekre pedig nyugodtabban lehet bízni az egyház ügyeinek védelmét és képviselését, mint az ilyen magukat művelteknek tartó templomkerülő szabadkőművesekre.

* * *

A városunkban vasárnap lefolyt autonómiai népgyűlés az azt mutatják, hogy a

mi kath. intelligenciánk nem osztja az előbb említett félhivatalos felfogást és nem fél a sekrestyésektől. Az intelligencia színe-java, főispán, polgármester, tanfelügyelő, a jogakadémiai tanári kar, ügyvédek, tisztviselők mind megjelentek a gyűléseken. Hogy mellettük megjelentek az egyszerű polgárok is, az bizonyos az egyház életerejének, mely egy formán hal gazdagra és szegényre, műveltre és egyszerűbb emberre. Bizonyos a mellett, hogy az egyház nem új osztálypolitikát, hanem egyformán gondol minden hívére, szeretettel karolja fel a szegényeket és gyengéket is.

Hiszünk és reménylünk, hogy az előkészítő gyűlésekhez méltó lesz a folytatás is.

* * *

Várad-Olasziban.

A Nagyvárad-Olasziban lakó r. kath. hívek közül sokan jöttek össze a Stark-féle iskola egyik tantermében az autonómia ügyében összehívott gyűlésre.

Dencs János cz. kanonok, esperes-plébános elnökölt.

Jelen voltak: Beöthy László főispán, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, dr. Bozóky Alajos jogakad. igazgató, Sal Ferencz kir. tan., nyug. polgármester, dr. Bulovszky József polgármester, dr. Sipos Árpád, dr. Molnár Imre, dr. Nagy Ernő, dr. Hoványi Gyula, dr. Szolcsányi Hugó jogakad. tanárok, Dús László, Bereczky Géza, Böszörményi Géza, Frankó Endre, Kovács Béla, Tóth Márton, Rádl Ödön, Guttman József, Sável János, N. Justh Károly, Kunyhossy János, dr. Schweiger Ede, Székely Sándor, Bozóky Béla, Papp Imre, dr. Grámm Károly, Bázár Győző, Grámm Szylveszter, dr. Mártonffy Bogdán, Györfly Sándor, Hoványi Géza, dr. Hoványi Ferencz, Pásztor András, Komlóssy József, Kárger Sándor, id. Gálbory Sámuel, Kaczián Károly, Stark Gyula, Gábor János, Ragány János, Fábry Zsigmond, Nozák Rudolf, Óváry Lajos, dr. Baróthy Akos, Palkovits Imre, dr. Jancsó Dezső, Czizelt József, Sztrill János, Szamborovszky Rezső, Weidlich István, Takács J., Pák Emil, Vidosits Gyula, Szüts Dezső, Sarkady József, Kemény Ignác, Steininger Sándor, Koch Károly, Ritter Richard s még számosan.

A gyűlést Dencs János cz. kanonok, esperes-plébános a következő szép beszéddel nyitotta meg:

Ő eszásári és apostoli királyi Felsőváros Bácsban 1897. évi május hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával az 1870. évi október 20-ára egybehívott autonómiai kongresszust befejezettnek nyilvánítva, legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a magyarországi kath. egyház önkormányzatának szervezésére a most említett legfelsőbb elhatározás keltétől számított hat hónapon belül új kongresszus hívassék egybe olyképen, hogy a kongresszus egybehívásának módjára és munkálkodására nézve az 1895. évi november 29-én kelt legfelsőbb elhatározásban foglaltak veendő irányadól.

A kath. vallás az 1848. évi 20. t. cikk értelmében megszűnő államvallás lenni, megszűnt ama találkozási pont is, melyen a két egyházi és világi hatalom, a középkori keresztény államok eszméje szerint, egymást kölcsönösen kiegészítő testté forrott össze, amely a kölcsönös egyetértés és engedmények nyomán mindkettőt tágkörű befolyással ruházta fel egymás irányában. Hazánkban a különféle hítelekezetek polgári tekintetben egyenlőkké s az alkotmány nyújtotta valamennyi jogok és szabadságok részeseivé tétetvén, a kath. egyház-

nak államtól való függése többé sem igazságos, sem jogos nem lehet s azért az egyháznak az állam irányában kölcsönös engedményekben épült, ekonomiaja változást szükségel és módosítást igényel; mindannak, amit az egyház az évszázadok folytán az államtól nyert külön jogok és pártfogásért egykor amannak cserébe adott, közvetlen az egyház rendelkezése alá s jogkörébe kell visszahoznia.

Hol általános és minden vallásfelekezetre kiterjesztett szabadság uralkodik, ott a kath. egyház sem lehet többé saját autonómiáját, tanítási és nevelési szabadságát, tulajdon alapítványaira való jogát illetőleg a többi vallásfelekezetnél jobban megkötni.

A magyarországi katolikusoknak egyházuk iránti hűségük és hazaszeretetük nemes érzülete fogja az autonómiai intézményben ama garanciát megteremteni, mely a vallásszabadság biztosítására, az egyházi és iskolai vagyonnak kezelésére, egyházi és iskolai önkormányzatnak függetlenítésére szükséges és pedig oly mértékű garanciát, mely az apostoli király legfőbb véduraságán kívül semmi más jogos beavatkozást nem ismer, mint azt, melyet mint államszükségletet minden vallásfelekezet elfogadni kénytelen.

A kath. autonómia tehát nem irányul jogterjeszkedésre, nem ütközik sem az állam, sem más felekezetek jogaiba, így önként folyik a dolog természetéből és ősi szabadságunk ama axiomájából, nihil de nobis sine nobis, semmit rólunk, nélkülünk, sőt törzsöke lesz és legmélyebb biztosítéka a közszabadság minden kiágazásának; mert csakis a lelkiismeret jogán keresztül tiporhatni le végleg az emberi méltóságot, a szabadságot és alkotmányt.

Bizom az isteni gondviselésben, felséges urunk és királyunk atyai bölcsességében és apostoli szellemében és a kath. híveknek őszinte jó akaratában. — Az autonómiát erős akarat és egyetértés létre hozhatja, böles mérséklet, kölcsönös bizalom megértheti és ama szilárd tudat, hogy a kath. egyház igazai, jogai és érdekei védelmének legbiztosabb alapja isteni alapításában és sz. szellemének sértetlen megővésében rejlik.

Végül csak azt említem röviden még fel, hogy az egyházunkra és kedves hazánkra e nagyfontosságú és horderejű ügy üdvös és hasznos elintézése illetve megoldása első sorban s leginkább attól függ, ha szóval és tettben az életben hithű, buzgó, higgadt és böles tagjai lesznek a szervező kongresszusnak, ha tehát minden választó szavazatát csak olyanra fogja adni, kit lelkiismeretes, buzgó, az Isten és egyház törvényeit megtartó, elég bátorsággal van kimondani: templomba és szentségekhez járuló, igaz katolikusoknak ismer és tart. Isten áldása s a bold. Szűznek, mint kedves hazánk leg-hatalmasabb pártfogójának oltalma és védelme kísérje működésünket.

A köztetszésben részesült megnyitó beszéd után dr. Hoványi Gyulát megválasztották jegyzőül.

A szabályzat és a választásra vonatkozó módozatok felolvasása után az előkészítő és a névjegyzéket összeadó bizottság választására került a sor.

Dr. Mártonffy Bogdán csinos beszédet tartott, a melyben fejtegette, hogy mily fontos és terhes munka vár a bizottságra. Végül ajánlotta, hogy a bizottságba a következő tagokat válasszák be: Dencs János, Dús László, Frankó Endre, Bereczky Géza, Böszörményi Géza, Nozák Rudolf, Stark Gyula, Gábor János és Pák Emil.

Az előterjesztést egyhangulag elfogadták s ahhoz képest alakították meg a bizottságot.

A jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Beöthy László főispánt és dr. Bulovszky József polgármestert kérték fel.

Elnök pár szóval a gyűlést berekesztette

A névjegyzék annak idején közszemlére a Stark-féle iskolában lesz kitéve.

Várad-Ujvároson.

Pontosan 11 órakor kezdődött a gyűlés. Daczára a rossz időnek, a fiu iskola nagyterme nagyon is szűknek bizonyult, oly szép számmal gyűltek egybe a választásra jogosult hitek. Nemeskúy Andor plébános nyitotta meg a gyűlést az itt közölt szép beszéddel:

Engedjék meg kérem, hogy melegen üdvözöljem önöket; Önök, a meghívásban jelzett ügy fontosságát át értve, mint egyházunk hívei egybegyűltek, azon munkához, mely nyitánya lesz egy új érának.

Nem kell fejtegetnem önök előtt, kik ismerik a történelmet, hogy Magyarországon együtt született iker testvér volt az egyház és állam. Természetes tehát, hogy az államot kormányzó hatalom úgy gondolkozott, mint az egyház; jól ismervén becsét és értékét annak az egyháznak, melynek megalakulását és függetlenségét köszönte, mely egyháznak törvényei az ő institucziót és védte. Innét van, hogy a magyar korona felett ott ragyog a kereszt. Sylvester pápa küldte a magyar szent koronát, mint önök is nagyon jól tudják és bizonyára érzik is e tény fontosságát, mert ez oka annak, hogy független nemzet maradt a magyar s nem lett császári hűbéres. Századokon át megvolt a jó viszony, mintegy össze volt forrva az állam és egyház, ma nem így van. Az 1848-as törvények által elvált az állam az egyháztól. Természetes, hogy ekkor lett volna aktuális az autonómiát rendezni, de nehéz idők nem engedték. Kitért a függetlenségi harc, hazáját kellett védeni minden magyarnak, egyébre nem volt gond, nem jutott idő.

Aztán levették a függetlenségi harczot s jött a Bach-korszak. Ez a korszak eltörölte a 48-as törvényeket, visszaállította az előbbi s így az egyház és állam a régi viszonyba jutott. 1868-ban új éra jött, mely hova tovább letért az egyházzal való jó viszony utjáról, — magunkra hagyott — de azért kormány rendeletekkel igazgatták az egyházat, rendelkeztek egyházi ügyekben, egyházi szellem nélkül.

Az autonómia tehát természetes joga és a jelen viszonyok között szükséglete az egyháznak.

Az állam ma felekezeti nélkülinek vallja magát, csak természetes tehát, hogy azon jogok, melyeket akkor szerzett, mikor még katólikus volt, vissza szálljanak reánk.

Az autonómiához tartoznak az egyház összes világi vonatkozású ügyei, alapok, iskolák stb. de egyetlen tétele, dogmája sem a kath. hitnek.

Az önkormányzat mikéntjé az egybehívandó kongresszus határozza meg s ő Felsége szentesítésével törvényerőre emelkednek.

Hogy megválasszuk a kongresszusi képviselőket, ahoz össze kell írni a szavazókat és vezetni a szavazást erre fogunk bizottságot választani, erre gyűltünk össze.

Sokan reménykednek, sokan csüggedtek, azt hiszik, hogy nem lesz a dologból semmi. Természetesen, ha lelkesedés és egyetértés nem lesz, akkor nem fog sikerülni. De önök átértették, hogy midőn minden felekezeten van autonómiája, nekünk is van jogunk azt kérni.

Ezt maga ő felsége is így látja, jónak azért a kormány is felvette programjába a kath. autonómiát, ő felsége pedig egybehívta a kath. kongresszust.

Mielőtt a választást megejtjük, felolvassa az idevágó paragrafusokat.

A §-ok felolvastattak s némelyiket röviden meg is magyarázta az elnöklő plébános.

Aztán a választási szabályokat olvassa fel Jankó József egy listát terjeszt a választók elé s indítványára 5 tag helyezett 9-et választanak, tekintettel a munka sürgős és terjedelmes voltára.

A bizottság tagjai lettek: **Andrioka Károly, Jankó Antal, Jelinek Ferencz, Kugler Albert, Milibák József, Megó Imre, Nemeskúy Andor, Ó Dezső, Pálffy Béla.**

A választottak megköszönik a beljök helyezett bizalmat.

Réz Mihály bizalmának ad kifejezést a megválasztottak iránt és sikert kíván bokros teendőikhez.

Elnöklő plébános a jegyzőkönyv hitelesítésére ajánlja Réz Mihályt és Jankó Józsefet, kiket a gyűlés e czélból meghatalmaz.

A jelen voltak nagy száma miatt a nevek felsorolását elhagyjuk.

Bizalommal tekintünk az autonómia jövője elé, melynek kezdete is osztály különbség nélkül oly nagy érdeklődést keltett.

Várad-Velenczén.

A várad-velencei hívek körében szintén élénk érdeklődéssel kísérik az autonómia ügyét, amit eléggé igazol a vasárnap megtartott gyűlés látogatottsága.

A gyűlés a v.-velencei r. kath. fiuiskola helyiségében folyt le.

Jelen voltak: Gabriely Lajos plébános, Aul Antal, Mártonffy Zoltán, Kiss János, Kántor István, Fiszler György, Oberreiter János, Lénárt József, Fábian Zsigmond, Sallai József, id. Pap János, ifj. Románszky József, Dencs János, Fodor Károly, Kovács Árpád, id. Krupka Károly, Biró Károly, Taby Ferencz, Haluska András, Fromm Sándor, Sándor Béla, ifj. Szabó János, Rác Kálmán, Reteg István, Kása Nándor, ifj. Krupka Károly, Ludvig József, Ludvig Béla, Árvai Mihály, Metriuger Frigyes, Török József, Keresztény Lajos, Haneschucher Géza, Jablonszky Emil, Vértessy Andor, Virányi Győző, Novák József, Erdélyi Pál, Serényi Gusztáv, Szilvási Antal, Farkas József, Ternbach Mihály, Kerékgyártó Antal, Kulesár Sándor, Hováth József, Bojtos István, Vass József, Reisz Péter, Magdús Károly.

Gabriely Lajos plébános elnökölt s rövid szép beszédben méltatta az összejövetel célját. A beszéd nagyobb vonásokban körülbelül a következő volt:

Az isteni gonviselés megengedte, hogy a kath. autonómia hajnalára viradtunk.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége legkegyelmesebb leiratában az 1870-71 évi kath. kongresszust befejezetnek nyilvánítja, egyidejűleg megengedni méltóztatott, hogy hat hónapon belül új kongresszus hívásuk egybe. Ehhez képest Biboros Főpásztorunk körlevelében felhívja híveit a szervezkedésre. Ezen gyűlés célja egy bizottság megválasztása, melynek munkaköre a várad-velencei plébánia területén a kath. választók névjegyzékének lehetőleg pontos összeírása leendő. E tárgy az ügy fontosságához képest a plébániai templomban két izben kihirdettet. Örömmel látja az egybegyűltek szép számából, hogy a hirdetések nem maradtak eredménytelenül.

A csinos beszéd igen jó benyomással volt a jelenlévőkre.

Jegyzőül Magdics Károly tanítót kérték föl.

Felolvasták a bibornok-püspök körleveléből ő felsége legfelsőbb elhatározását, a melyben az autonómia gyűlésre küldendő képviselők választását elrendeli; majd a választásra vonatkozó szabályokat és módokat.

Szerényi Gusztáv köszönetet szavazott Gabriely Lajos plébánosnak fáradozásáért s egyúttal indítványozta, hogy határozottassék el, miszerint a választók összeírása házról-házra történjék. Így teljesebb lesz a név sor.

A gyűlés az indítványt elfogadta, mire az elnök kimondta a határozatot, mely szerint a 24 évet betöltött katolikus férfiak házról-házra iratnak össze.

Az összeírás megkönnyítésére V.-Váralja, Csillagváros és Fugyi-Vásárhely fiókegyházban albizottságokat alakítottak, míg az ötvös bizottság munkaköréről V.-Velenceze, mint a plébánia székhelye hagyatott fenn.

A bizottságokat a következő tagokból alakították meg:

Az ötös bizottság tagjait megválasztották: Gabriely Lajos plébános, Jablonszky Emil, Török József, Beteg István, Serényi Gusztáv.

A váraljai albizottságba: Vértessy Andor, Farkas József, Mártonffy Zoltán.

A csillagvárosi albizottságba: Lénárt József, Istvánffy József, Virányi Győző.

Fugyi-Vásárhely fiókegyház albizottságába: Aul Antal, Szilvási Antal, Fiszler György.

Biharon.

A szomszédos Bihar községben is most tartották meg az autonómia választások előkészítése ügyében a katolikus hívek népes gyűlésüket.

Fejér Nándor esperes-plébános elnökölt. Felolvasták elsősorban az autonómia kon-

gresszusra vonatkozó püspöki körlevelet s a választásra vonatkozó szabályokat.

Ezután megválasztották a választókat, összeíró öt tagu bizottságot a következő tagokkal: Csathó László, Bellovits Antal, Répássy Mihály, Simon Eerencz és id. Sáfrán József. A bizottság elnökéül Csathó Lászlót, jegyzőjéül Bellovits Antalt választották meg.

Elhatározták, hogy a választók összeírását azonnal megkezdik s a június 29-iki gyűlés alkalmával bemutatják, hogy az esetleges észrevételeket megtehessek.

A pápa képviselője az angol királynő jubileumán. XIII. Leó pápát az angol királynő jubileumán Mgr. Sambucetti képviseli, kit a városunkban is ismert Mgr. Vny Péter gróf titkos kamarás és Muccioli gróf pápai nemes testőr kísérik. Párisban az ottani nuntia-tura tanácsosa, mgre Granito di Belmonte fog a követséghez csatlakozni. A pápa rendkívül követte Norfolk vendége lesz. A diplomáciai illem kérdését a sorrendre nézve angol szokás szerint döntötték el, vagyis a betűrend-dönt, és így a pápa követe a H betűvel (Holy See) kezdődő államok közé kerül. Minthogy Viktoria királynő a nagy körmenet közben az szent Pál, templombar tartandó háladás alkalmából nem száll ki a kocsiból, hanem a templom előtt kocsiban marad, a pápa követe részére tehetővé van téve a nagy körmenetben való részvétel is, vagyis a királynő kísérése az egész körmenet alatt. Mgr. Sambucetti a pápa sajátírású levelén kívül gyönyörű mozaik-képet is visz emlékébe.

Szövetkezeti törvényjavaslat.

Az Agrár Értesítő illetékes forrásból jelenti, hogy a régen várt szövetkezeti törvényjavaslat a földmivélsügyi miniszteriumban elkészült és az Darányi Ignác dr. földmivélsügyi miniszter a képviselőház jelen ülészákjában ugyan nem, demégez év folyamán okvetlenül a törvényhozás elé terjeszteni. Ez a szövetkezeti törvényjavaslat fogja régi mulasztása a mai kormányzatnak, amelynek miniszterei ismételtén migigérték a javaslat betérjeszetsét. A javaslatra a fejlődő szövetkezeti ügy és az egész agrárközönség nagy várakozással néz.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 21.

— Eredj fiam, Verner László, nézd meg ki beszél ott benn, — mondá Bánffy Dezső báró.

Verner László sietve tér vissza:

— Sima Ferencz beszél, kegyelmes uram. Eppen az obstrukció lényegét fejtegeti, eredetét és fejlődését a történelem kőkorszakától kezdve egész a Bánffy-korszakig.

Bánffy nagyot sóhajtott s egy óra mulva újra szólott:

— Eredj fiam, László, nézd meg, ki beszél most.

Verner László újra sietve jött vissza:

— Még mindig Sima beszél, kegyelmes uram. Most fejtegeti az obstrukció nemzeti hivatását.

— Cilinderemet, botomat! — kiáltott Bánffy es futva menekült a képviselőházból. Csak mikor már messze robogott a kocsija, ekkor tekintett vissza borzongva a képviselőház felé.

— Ezek ma itt maradnak estig — morgogta fogai közt.

Benn a teremben Sima Ferencz tovább beszélt törhetetlen flegmával. Lassan hőmpolygott a szóáradat helőle, egy-egy mondat, sőt gyakran egy-egy szó után hosszan elgondolko-

zött és percekig szünetet tartott. Elkalandozott a német birodalmi gyűlésre, majd ismét visszatért Magyarországra, ábrándosan kérdeve önmagától:

— Ha én tegyük föl — a köztársaságot kikiáltanám, mi történnék velem?

S rögtön meg is adta rá ő maga a böles választ, melyet senki ki nem talált volna:

— Bizonyosan pörbe fognának!

A Sima Ferenc beszédjében különben sem az volt az érdekes, a mit ő mondott, hanem a mit mások szóltak közbe. Mikor például a javaslatból citált egyes mondatokat, így kiáltott föl:

— Ennyi inkonzekvenzia — egy ilyen rövid kis dologban.

Meszlényi Lajos sóhajtván szekundált neki:

— Egy röpke szóban — ennyi fájdalom!

Sima pedig beszélt tovább. Erdély miniszter és Plósz államtitkár lassan fölemelkedtek a helyükről és kifelé húzódtak. Sima Ferenc elhallgatott s merően nézett a távozók után.

— Tessék hát folytatni! nógatta L á n g Lajos, az elnök.

— Ráérünk, míg az urak megjönnek — replikáltak balfelől.

— Én különösen ráérek, — magyarázta Sima kaján gyönyörűséggel — mert a mai napom egészen erre a beszédemre van rá szánva.

A jobb oldal lassan-lassan kihúzódott a folyosóra, üresek lettek a padok. Kapta magát az öreg Madarász és Meszlényi Lajos, odaültek az üres jobboldali padokba, nagy gaudiumot keltve a baloldalon.

— Ne zavarják kérem a szónokot, — intette egy ízben Láng Lajos elnök a vigadó ellenzéknek.

Meszlényi Lajos a kezével megnyugtatólag intett az elnöknek:

— Nem lehet ezt kérem zavarni még ágyuval se!

Déli 12 órakor két pap ült Sima Ferenc mellé. Lepsényi Miklós balra, Várossy Gyula jobbra foglaltak helyet.

— Birod-e még Feri?

— Csináljatok egy kis levegőt.

A papok elkezdtek lármázni.

— Dél van! öt percz szünetet kérünk.

Láng Lajos azonban nem volt hajlandó a szünetre.

— No majd csinálom én egy kis pihenőt, — mormogta Sima Ferenc és így folytatta beszédét:

— Ha hallom a tuloldal üres fejű felszólalásokat — — —

Láng Lajos megrázta a csengőt.

— Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy minden olyan megjegyzéstől, mely akár egyeseket, akár többeket sérteni alkalmas, tartózkodni méltóztassék.

Várossy Gyula mentegette szolt közbe:

— Azt akarta mondani, hogy üres szívű.

Sima Ferenc ezalatt elégedetlen pihenőt tartott. Lassan fölemelte a padról a konyakos vizet és kényelmesen szürsölgette. Azután így folytatta:

— Most pedig, álljunk meg egy pillanatra. Elmondok egy pár esetet saját tapasztalataimból, az esküdtzéki és bírói eljárások közti különbségről.

Fél egykor még mindig a saját tapasztalatait beszélte Sima Ferenc. Mikor pedig át

akart más tárgyra térni, alig tudott az esküdtzektől megválni, mondván:

— Most pedig áttérek más tárgyra, *tisztelt esküdtzék!*

Förster Ottó: Nem esküdtzék, hanem esküdt ellenség!

Nagy derűtség támadt ez egész Házban és Sima Ferenc ismét kihörpöntötte konyakos vizét, azután engedelmet kért, hogy áttérhessen a nagy francia forradalomra.

Valamiképen aztán egy óra felé áttért Mikszáth Kálmánra, a ki az első padban a visszatért Bánffyval diskurálgatott.

— Ha Mikszáth Kálmán tisztelt barátom (Derűtség) nem átalja itt az ellenzékét mosolyával provokálni — — —

Láng Lajos elnök: Ugyan kérem, ne tessék másnak még a mosolygásába is belekapni, a ki egész másról diskurál és afölött mosolyog.

Az ellenzéknek elkapta a jó kedv. Elekezett kiabálni:

— Menjen a folyosóra mosolyogni!

Láng Lajos elnök: Tiszteljék kérem az egymás szabadságát.

— Hiszen azt mondta Mikszátra: tisztelt barátom! — hangzott balfelől nagy derűség közt.

A jó kedv átragadt az elnökre is. Látván, hogy a témákat úgy sugják Simának jobbról és balról, nevetve figyelmeztette:

— Talán egyéni beszédet, nem testületi beszédet mondana a képviselő ur!

— Rossz viccz, kiáltották balfelől.

— Egyébként — folytatta Sima — bizonyára eddigi beszédemből is kivehette a t. Ház, hogy a javaslatot nem pártolom. (Viharos derűtség.)

Egy hang: Indokold meg.

Sima Ferenc: Előadom erre nézve indokaimat. (Viharos derűtség.) És csakugyan elkezdte indokolni érzelmeit.

Egy óra után Sima a jobboldali husos fazekáról kezdett beszélni, hogy az kormánypartí.

Wekerle szekerét toltta, mikor pedig nem volt már kormányon, így szóltak neki:

— Most már nem a te kezében van a husos fazék, nem kellessz nekünk.

Az elnök rácsöngtetett.

— Rendreutasítom a képviselő urat és figyelmeztetem, hogy ha még egyszer ilyen kifejezést használ, elvonom a szót.

Nagy zaj támadt a baloldalon.

— Miért? Micsoda az?

Justh Gyula fenyegetőleg emelkedett fel: — Majd lesznek rá eszközeink, hogy ezt megtoroljuk.

S hamarosan elterjedt a hire, hogy az ellenzék zárt ülést kér.

Sima Ferenc tehát befejezte beszédét és az elnök öt percz szünetet adott.

A képviselőház mai ülése fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Berzeviczy Albert, később Láng Lajos.

Jegyzők: Nyegre László, gróf Teleky Sándor, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső, Erdély Sándor, Perczel Dezső, Darányi Ignác.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Bessenyei Ferenc négy heti és Veszter Imre két havi szabadságidőt kér. Megadatik.

Bemutatja Budapest főváros közönségének feliratát a törvényhatósági és állami tisztviselők nyugdíjgyének egységes rendezése iránt.

Napirend előtt:

Pulszky Agost: Az utolsó ülésen felháborodásában egy közbeszólást ejtett ki, amelylyel a ház méltóságát megsértette. Ezért a Háztól bocsánatot kér.

Elnök jelenti, hogy ő a közbeszólásról nem tudta, hogy kitől eredt, azért Pulszkyval szemben a házszabályokat nem alkalmazhatta.

Sima Ferenc: Az imént érintett közbeszólás engem egy kifejezésre indított, amelylyel a Ház méltóságát megsértettem, ezért a t. Háztól ezennel tisztelettel bocsánatot kérek.

Következik a napirend: A bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Sima Ferenc: A miniszterek a hatalmat a maguk kezébe ragadták s ekközben mindenről megfeledeznek, csak arról nem, hogy a bársonyszéket másnak átadják. Ilyen államban, amely ezek folytán az erkölcsi züllés utolsó stádiumába jutott, semmire sincs olyan nagy szükség, mint a sajtószabadságra. (Ugy van balfelől.) A gondolatszabadság hol érvényesül nálunk, talán a parlamentben? Nem, ott nem érvényesül, mert az az egy-két gondolkodó fő sem tehet mást, mint parancsszóra cselekszik. (Ugy van balról.) A tulsó oldal nem politikai párt, hanem az önvédelem és az önérdék szövetsége. Ezek az állapotok sokáig nem tarthatnak s az ellenzék el van határozva, hogy ezeknek az állapotoknak minél előbb és minden eszközzel véget vessen. (Ugy van! balfelől.)

Arról beszél ezután, hogy a képviselők, akik a tuloldalra járnak, amint beletűnnek a padjukba, ha előbb munkás, hasznavehető emberek voltak is, megszűnnek gondolkodni és közönséges gépekké válnak. (Helyeslés balról.) Azt hiszi valaki, hogy Bánffy Dezsőnek, vagy a többi miniszternek eszébe jutott valaha, hogy ők a haza sorsán javítsanak. Nem, amit ők tettek, azt mind hatalmi érdekből cselekedték. Azt kérde, hogy Deák Ferenczről Erdély Sándorig emelkedés van vagy esés a miniszteri székben? Azt mondja, hogy apró emberek foglalták el a nagy emberek helyét és ezek az apró emberek ne kívánják tőlük, hogy le ne rakassák velük a fegyvert. Lerakatjuk bizony mi t. Ház, még pedig éppen a tuloldal egyik kiváló emberének, Tisza Kálmánnak a fegyverével, az obstrukcióval.

Azt mondják, hogy az ellenzékűl, nem helyes dolog az obstrukció. Hát csak egyedül Tisza Kálmánnak volt joga ezt a fegyvert használni, azért, hogy uralomra juthasson.

A jászberényi választásra tér át s azt mondja, hogy az idők jele az, hogy gróf Apponyi Albert ellen egy Erdély Sándort léptettek fel. A 16. paragrafust — ugymond — fölállíthatta a kormány, de ez oldal meg nem engedti, hogy ez a szégyenletes intézkedés valaha törvényerőre juthasson. (Helyeslés balról.)

Azt mondja, hogy a törvényhatóságok lettek volna arra hivatva, hogy az ilyen törvényjavaslatok törvényerőre emelkedését meggátolják. De hát a törvényhatóságok már csak arra jók, hogy a minisztereket meggratulálják, ha egy-egy gyerekük születik. Ő is szívesen tenné ezt, ha Kossuth Lajosokat, Deák Ferenczeket hoznának a világra, de hát a legnagyobb degeneráció nyilatkozik meg az ő utódaikban. (Helyeslés balfelől.)

Czitál ezután a javaslatokból egyes részeket s azoknak inkonzekvenziáit fejtegeti. (Erdély miniszter és Plósz államtitkár kifelé indulnak a teremből.)

Felkiáltások balról: Hova mennek? Maradjanak itt!

Meszlényi Lajos: Nekünk van időnk, várhatunk! (A jobboldal kivonul a teremből s Meszlényi és Madarász József a jobboldal padjaiba ülnek. Nagy derűtség.)

Sima Ferenc (pár percznyi szünet után) Én várhatok, ezt a napot ugysis erre szántam.

Elnök (csenget). Kérem a képviselő urat, hogy folytassa beszédét.

Sima Ferenc: Arról beszél ezután, hogy mi lovagias nemzet vagyunk, a magánbecsület és a női becsület sehol sem talál olyan védelemre a világon, mint nálunk. Miért akarják hát a magánbecsület ügyeit elvonni az esküdt-

szék elöl s átadni a szakbiróságoknak. Ennél a kérdésnél álljunk meg t. Ház, egy pillanatra. (Nagy derűtség). A római pápa nem olyan szent a katolikus vallás előtt, mint a bírói függetlenség minálunk. Ámde az olyan bírakat, akik még ezt is megteszik, hogy egyes ügyekben ellenzéki embereket felmentenek, a miniszter ur a bünygyi osztályból áthelyezi a polgári osztályba s ott azután megvénülhetnek. Zaj balról.

Elnök: Kérem a képviselő urakat, ne tessék a szónokot zavarni!

Meszlényi Lajos: Nem lehet ezt zavarni! (Nagy derűtség).

Sima Ferencz: Arról beszél, hogy az ügyészek sem mernek a saját belátásuk szerint cselekedni, hanem minden ügyben utasítást várnak a királyi ügyésztől. Az igazságszolgáltatás előtt kell, hogy minden ember egyenlő legyen, azért tartja legalkalmasabbnak az esküdtseket a sajtóügyek elbírálására. Ő már tizennégyszer állott az esküdték előtt, el is ítéltek már egyszer, de azért nem fél az esküdtsekektől. Miért fél hát akkor a miniszter tőlük, ha csak nem azért, mert az esküdtsekek ez után is fel találják menteni azokat, akik neki és pártjának nagyon alkalmatlanok. Azt mondja, hogy nálunk csak a kormánypárti embernek van becsülete, tehetsége, mindene. Apponyira meg azt mondja még a legutolsó 18 esztendő miniszter-gyerek is, hogy »még ez a szerencsétlen Apponyi is politizálni mer!«

Lepsényi Miklós: Öt perc szünetet kérünk!

Sima Ferencz: Ha hallom a tuloldali üres felszólalásokat...

Elnök (csenget). Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy minden olyan megjegyzéstől, amely akár többeket, akár egyeseket sérteni alkalmas, tartózkodjék.

Várossy Gyula: Azt akarta mondani, hogy üres szívű!

Sima Ferencz: Azt fejtegeti, hogy a jelen kormány már ugy sem lesz képes végrehajtani ezt a hatalma növelésére szánt törvényt, mert akkorra megbukik.

Sima Ferencz: Mikszáth Kálmán t. barátom mosolyog. Szomorú dolog az, hogy mosolyog...

Elnök: Kérem a képviselő urat, hogy egymás személyes szabadságát ne bántuk itt.

Sima Ferencz: Hiszen nem bántom én, szeretem.

Elnök: Ne is méltóztassék bántani.

Förster Ottó: Kérem tisztelt barátjának nevezte.

Sima Ferencz: Azt hiszem, hogy beszédem eddigi részéből is megértette a t. Ház, hogy én a javaslatot el nem fogadom.

Förster Ottó: Indokold meg, hogy miért nem! (Derűtség).

Sima Ferencz: Gondolkozik, ekközben többben témákat adnak neki).

Elnök: Kérem, hogy egyéni beszédet tessék mondani, ne testületit.

Sima Ferencz: Hogy szavazatomat meg is indokoljam... (Derűtség.) rátérek a következőkre. Arról beszél, hogy Deák Ferencz nem jó újságíró a mai kormánypárt szemében, pedig a cikkei hatással voltak az egész Ausztria-Magyarországra. Ez a párt toltta Wekerle szerkét s aztán mikor a hatalom kiesett a kezéből, azt mondták: **Ja** hát már a husos fazék nincs a te kezében, akkor elhagyunk.

Elnök: A képviselő urat ezért a kifejezésért rendreutasítom. (Zaj balról. Felkiáltások miért?) És figyelmeztetem a képviselő urat, hogy ha még egyszer rendre kellene utasítani, a szót kénytelen volnék tőle elvonni. (Nagy zaj balról.)

Justh Gyula: Azt szeretnék látni, majd mi is más fegyverhez nyulunk!

Sima Ferencz: Köszönöm az elnök ur figyelmeztetését, a hátralévő időt kihuzom én már ugyis. (Derűtség.) Ha az ellenzék szövetséget köt, nincs olyan kormány a világon, amely keresztülrészakoljon ilyen törvényjavaslatot és még meg is bukik a tetejébe. Nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Helyeslés balról).

Elnök: Az ülést öt percze felfüggesztem.

Förster Ottó: Tíz perc szünetet kérünk!

Elnök: Hiszen öt percze felfüggesztetem az ülést.

Szünet után Komjáthy beszélt d. u. 2 óráig folytonos tetszés között.

A megrendszabályozott jótékonyág.

— Körrrendelet mindenkihez. —

A belügyminiszter tegnap olyan rendeletet küldött az összes törvényhatóságokhoz, melynek tartalmát egyrészt nagyon helyeselnünk kell, másrészt annak azon részét, mely tulzásokba esik, el kell itélnünk, mert a jótékonyág gyakorlását akarja korlátok közzé szorítani.

Nem kisérjük hosszas kommentárokkal e rendeletet, hanem adjuk bő kivonatát, mert így is rögtön szembeszökik az olvasó előtt, hogy melyik részét fogják majd velünk együtt még igen számon kifogásolandónak tartani. Nem tagadhatjuk azonban, hogy a minisztert e rendelet kibocsátásával szándékában nemes intenczió vezette, mert a társadalmat a mostani sok zaklatástól akarja megóvni s főképp arra törekedni, hogy a közönség által nyújtott adományok csakugyan rendeltetési helyökre jussanak.

Ime a rendelet:

Ujabb időben mind gyakrabban fordult elő, hogy ugy egyesek, mint testületek részint hírlapokban közétett, részint postán szétküldött vagy egyéb uton terjesztett felhívások, gyűjtő-ívek utján a közönséget valamely emberbaráti vagy egyéb közérdekű (iskolaépítés, emlék-zobor stb.) célra leendő adakozásra szólítják fel.

A gyűjtések ezen módjai azonban legtöbbször elkerülik a hatóság figyelmét és ellenőrzését s így előfordul, hogy a begyűlt összeg nem fordítatik a megjelölt célra s nem nyújtatik kellő biztosíték, hogy nem történik a gyűjtés esetleg államellenes célra.

Hogy tehát e visszaélések meggátoltassanak a hatósági felügyelet és ellenőrzésről szóló 1882 évi 18613 sz. körrrendelet érvényben hagyásával a miniszter elrendeli, miszerint ezentul bármily nyilvános jellegű adománygyűjtés, történéjk az akár a hírlapokban közétett akár egyéb uton terjesztett általános felhívások utján, csak a k e l l ő l e g e s h a t ó s á g i e n g e d é l y m e l l e t t s z a b a d. Az engedélyt, ha a gyűjtés csak bizonyos törvényhatóság vagy annak területére szándékolatik, az illető törvényhatóság első tisztviselője, ha pedig az egész országra kiterjed, a m. kir. belügyminiszter adja meg.

Az ország egyes vidékeit érő elemi csapások vagy éhínség esetén a lakosság segélyezésére engedély nélkül is indíthatók gyűjtések, azonban az illetékes alispánnak vagy polgármesternek ez 15 nap alatt bejelentendő.

Az engedély iránti kérvényben valamint a felhívásban legalább két erkölcsileg és vagyoniilag megbízható személy nevezendő meg, kik a begyűlendő adományok átvételére együttesen feljogosítvák s egyetemleg felelősek is.

Az adományokról pontos jegyzék vezetendő, mely a gyűjtés befejezése után még legalább 1 évig megőrzendő.

Az illetékes hatóságok ezen jegyzékeket bármikor megtekinthetik s felmerülő kételyeik eloszlátására felvilágosításokat kérhetnek.

Jogosítvák továbbá a gyűjtés végén vagy minden naptári év végén a számadásokat mellékteivel együtt bekivánni, a számadókat felelősségre vonni s esetleg a további gyűjtést betiltanni.

Külföldön valamely hazai célra gyűjtött adományok belföldön csak a belügyminiszter engedélyével fogadhatók el.

Ezen rendelet áthágói, ha súlyosabb beszámítás alá nem eső cselekmény nem fordul elő, 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, esetleg megfelelő elzárással büntetendők s az engedély nélkül vagy külföldön gyűjtött pénz elkobzandó.

Tízéves találkozó.

— Saját tudósítónktól. —

Azok, kik ezelőtt 10 évvel kemény drukolások és készülődések után az érettségi vizsgálatot letették a helybeli főgymnáziumban, kedélyes összejövetelt rendeztek vasárnap Nagyváradon. A szélrózsa minden irányába szétördölte őket a sors, a boldog diák évek emléke mindjobban elmosódik az emlékezetből, de mentől homályosabb a visszaemlékezés, annál édesebb, mert arra az időre emlékeztet, melyről csak akkor tudjuk meg, hogy a legboldogabb, mikor már túl vagyunk rajta. Kint állnak most már mind az élet porondján, felvértezve

azon fegyverekkel, melyeket legnagyobb részben a középiskolában szereztek s a férfiak, kik vasárnap egy decennium leforgása mulva újra találkoztak, élő tanuságot tettek róla, hogy jóra fordították iskolai évüket egyikük sem hozott szőgyent arra az »alma mater«-re, melynek szárnyai alatt felnőttek.

Az összejövetelről tudósítónk következőket írja:

Vasárnap reggel fél 9-kor a következő egykori iskolatársak gyűltek össze a fehérpapok templomában:

Brösztel Lajos gyulai káplán, **Sztachó Jenő** mérnök, **Sztachó Széver** albiró, **Dr. Mayer László** orvos, **Dr. Máthé György** törvényszéki jegyző, **Dr. Szemethy Géza** szentszéki jegyző, **Hamernyik Sánhor** debreczeni káplán, **Pásztor József** vasuti tiszt, **Loschmidt Ödön** hadbírókapitány, **Halász Gyula** Szent-József intézeti tanulmányi felügyelő és **Beóthy Dávid** szolgabíró továbbá **Dr. Máthé Györgyné** és **Sztachó Széverné** és leánya.

A szent misét **Kotunovits Sándor** egykori tanárunk tartotta.

Mise után a volt maturánsok tisztelegni mentek egykori még életben levő tanáraikhoz: **Dr. Károly Irénhez**, **Kékus Vidorhoz**, **Agáczy Norberthez**, **Ponty Kelemenhez** és **Kotunovics Sándorhoz**.

Ezután együtt elmentek **Lojanek János** fényképészhez, hol tanáraikkal együtt levették magukat.

11 órakor kocsi utat az egész társaság s kiment a Püspök-fürdőbe, hol 1 órakor bankett volt, melynél nemcsak a pezsgő de a pezsgős jókedv is uralkodott. Az első felköszöntőt **Dr. Szemethy Géza** mondta a tanároknak, melyre **Kotunovits** igazgató felelt, ki egykori tanítványait éltette. Toasztokat mondtak még **Kékus Vidor** a jelenlevő nőkre, **Halász Gyula** a világi tanuló társaikra.

Deme Józsefnek szintén egykori tanárunknak, ki **Jászón** tartózkodik, üdvözlő sürgönyt küldtek.

A kitűnő menüjű ebéd mellett mely **Kovács László** vendégfőst dicséri, a késő délutáni órákig maradtak együtt a társaság tagjai.

Az iparos tanoncok munka kiállítás.

— A jutalom díjak kiosztása. —

Vasárnap délután zárták a nagyváradai iparos tanoncok munka kiállítását. Szép volt, s a szakértők nem győzték eléggé dicsérni az ügyes, esinos dolgokat, a melyet a tanoncok szorgalma halmazott össze.

Az ipari tárgyakról már szóltunk; vasárnap nyílt meg a rajz kiállítás és az írásbeli dolgozatok kiállítás.

Meglepő szépek a különböző rajzok; az egyszerűen, kezdő rajzoktól a legszebb mintáig váltakoznak a rajzlapok számai, bizonyágot téve arról a szellemről és gondos szakértelemről, a melylyel a tanoncok iskolát vezetik. A szép rajzok első sorban **Szücs Izsó** igazgató-rajztanárt továbbá a többi rajztanárokat dicsérik.

A kiállítást meglátogatta és látogatásával kitüntette tanügyünk egyik leglelkesebb barátja: méltóságos **Vinkler József**, címzetes püspök is.

A kiállítás rajzaiosztályok ésszakok szerint voltak elrendezve, úgy hogy 1—1 jó, közepes és gyenge tanuló, valamint egy órai tömegtanítás rajzai voltak szemléletre kitéve, tiszta képet nyújtva a szemlélőnek a tanítás menetéről és annak minden irányban való helyes vezetéséről.

Ugyanazon teremben kivoltak állítva még azon tanoncok munkálatai is, kik mint az idén felszabadulók a tanonc munkakiállításán résztvenni kötelesek voltak, de kiknek munkálatai főleg a rajzszakba (festés, mintázás stb.) vágók voltak.

Ezen utóbbi munkákat, **Ragány János**, elnök, **Kotzmann János**, jegyző, **Guttman József**, **Guttman Zsigmond**, **Máté Lajos**, **Peller Ferencz** és **Szücs Izsó** bizottsági tagokból álló

bizottság bírálta meg és következőknek munkáit találta jutalmazásra méltóknak:

Vandrus István, szobrász tanonczét (25 korona és oklevél.)

Hlinge Antal czégfestő tanonczét (10 korona és oklevél.)

Szabó Imre, kőmetsző tanonczét (10 korona és oklevél.)

Hramer Ábrahám, czégfestő tanonczét (10 korona és oklevél.)

Davola Pál, kőmives tanonczét (10 korona és oklevél.)

Krausz Jakab czégfestő tanonczét (közűz és oklevél.)

Klein Samu, Katz Ferencz, Vidosics Ferencz, Tatár István, Singer Béla, Makranczy András és Schlinger Márton betűszedő tanonczokét egy-egy oklevél.

Egyik kiváló érdekessége a kiállításnak a könyv-vezetés tanítását előtűntető minták csoportozata. Tiszta munkák, a legegyszerűbből a lenehézebb mérleg-összeállításokig. Szinte hihetetlennek tűnik fel, hogy ezek a nagy részt kevés alaptanulmányokkal bíró gyermekek mily ügyesen végeznek a könyvvezetés nehéz részeivel is. Guttmann Zsigmond tanító büszke lehet az általa elért eredményre.

A díjakat és okleveleket vasárnap délután osztották ki.

Egyik tágas teremben gyűltek össze a díjakat nyert tanulók, továbbá Ragány János, az ipartanodai bizottság elnöke, Bertsey György, az ipartestület elnöke az ipartestület tagjaival, Szűcs Izsó igazgató a tanító karral s vendégek.

Ragány János elnök a következő beszédet intézte a tanulókhöz:

Tisztelt bizottság!

Nagyérdemű tanári kar!

Kedves növendékek!

A mai nappal a felügyeletünk alá utalt ipariskolákra nézve az 1896—97-ik tanév befejezést nyer.

Ugy a téli, mint a rendes tanfolyamokat illetőleg volt alkalmunk meggyőződést szerezni, hogy daczára a pedagógiai és adminisztrációs-nális vezetés ideiglenes jellegének, — daczára a tantestület tagjainak létszámában szörványosan bekövetkezett és többé-kevésbé huzamosabb időn át tartott hiányoknak: az eredmény általában az egész vonalon kielégítő, — több irányban pedig kitűnőnek mondható.

A tanonczmunka-kiállítás is csak arról tett tanúságot, hogy iparosaink ismerik kötelelességeiket s azok tudatában mindent elkövetnek arra nézve, hogy a tanonczok gyakorlati kiképzése, a tanügyi képzéssel karöltve haladjon; s hogy az iparos ifjuság akkor, a midőn az élet színpadára lép, birtokában legyen mindazon tényezőknél, melyek őt az egészséges verseny terén önálló működésre képessé tehetik.

Jól esik nekem, hogy a midőn ezeket konstátálom, a t. igazgató urnak első sorban, továbbá a tanári kar tagjainak, valamint az ipartestület előljáróságának és az összes tanoncz-tartó mestereknek — a vezetésem alatt álló bizottság nevében is — teljes elismerésemet és hálámát nyilváníthatom.

De ezen ünnepélyes alkalmat megragadva, engedjék meg nekem, hogy az ifjuság azon részének, mely az iskola falait most már végképpen elhagyja, szerény meggyőződésem, de egyszerűs mind jó indulatomból folyó néhány jó tanácsal szolgáljak.

Az iparosság köréből mind sürűbben hangzanak fel panaszok, a melyek a tisztességes megélhetés bázisainak hézagos és hiányos voltára engednek következtetni.

Jól tudom én azt, hogy a fenforgó bajok legfőbb forrását ama körülmény képezi, hogy az elemi erőki kiaknázása, — valamint az államok és nagy társadalom egyes tényezőinek segélyezése mellett nagy kiterjedést vett gyáripar, a kézműipar termékeit hova tovább háttérbe szorítja; és ennek tudható be, miként napjainkban, a nemrég még virágzó egyes

kézmű iparágak nemcsak pangásnak indultak, hanem a felszínről teljesen letűntek; mindazon által ki merem mondani, hogy vannak — szerencsére kevés számmal iparosok, kik az általuk művelt iparágak hanyatlásának s ezzel anyagi zilált helyzetünknek önmaguk lesznek előidézői, — mert egyrészt a fogyasztó közönséggel szemben elvált kötelezettségeiket a kellő pontossággal nem teljesítik, a szakmájukba vágó munkákat felületesen és épeu ezért drágán hajtják végre; — más részről saját háztartásaik, — iparos társaik és a társadalom körében, az őket gyakran meg nem illető, e mellett anyagi erejüket is jóval meghaladó igényeket táplálnak.

A munkásság fogyatékos volta a fogyasztó közönség elidegenedésére, — az igények mértéken felül való fokozása pedig anyagi romlásra és erkölcsi hanyatlásra vezet.

Önzetlen jó indulattal és szeretettel ajánlom tehát figyelmetekbe és kötöm sziveitekbe, kedves fiam, hogy a midőn az iskola falait, és mestereitek védő szárnyait elhagyjátok: vigyétek magatokkal az erős elhatározást és rendíthetetlen akaratot, hogy munkásságtok mindenkor becsületes, pontos és kifogástalan legyen; hogy — különösen a pálya első éveiben — igényeitek a legkisebb mértékre szállítva, feleslegeiteket az alapítandó családi élet virágzóvá, — és az erőtlén agg kor napjainak gond nélkülűvé tételére régett megtakarításokat!

Igy, — és csakis — leszte azután képesek az élet gondterhes és küzdelmes versenyében helyeitek megállani, és kitűzött céljaitokat elérni.

Ezesetben váltok szeretett hazánknak hasznos polgáraivá.

Adla Isten, hogy úgy legyen!

A beszéd után kiosztották a díjakat, az általunk már közölt kitűntetett tanonczok között Ezen kívül még 80 korona díjat osztottak ki, a melyet egy jótékony főpap ajándékozott.

Az oklevelek igen csinosan, nemzeti szintű keretben, kartonra vannak nyomva.

Felakadt vasuti közlekedés.

— Saját tudósítónktól. —

A Nagyvárad-kolozsvári vasuti közlekedést nagyban megnehezítette a vasárnapi óriási esőzés. A vasuti sinek teljesen megrongálódtak s a töltés elszakadt.

Az esetről tudósítónk a következőket jelenti:

Magyar-Nádas környékén óriási jégeső és vihar dult vasárnap. Valóságos fellegszakadás volt, mely az egész környéket letarolta.

Huzamos ideig ömlött az eső s mogyoró nagyságu jegekkel együtt.

Az egész környéken oly sötét volt, hogy nem lehetett látni semmit.

A vihar kitörése oly gyorsan jött, hogy az ellen védekezni nem lehetett.

A vihar elmulta után siralmas kép tárult a lakosok elé. Minden vízben uszott s a hatalmas jégeső teljesen lekopaszította a fákat s úgy néztek ki, mintha valami hideg őszi-dér tarolta volna le. A vetést le aratta a vihar.

Minket közelebről a vasuti töltés elszakadása érdekel. Körülbelül husz méter hosszúságban teljesen lerontotta a vihar töltést s így a kolozsvári vonatok, nagy késéssel érkeznek be.

A vasuti közlekedés, csak átszállással eszközölhető, amennyiben több mint egy kilométernyi utat kell megtenni a másik vonatig.

A teher szállítás több mint két napig szünetelni fog, amennyiben ennyi időt vesz igénybe a töltés és a vágányok rendbe hozatala.

A Kolozsvár felől jövő vonatok ez ideig késéssel fognak beérkezni. A vasuti üzletvezetőség megtette az intézkedéseket, az akadályok gyors elhárítása iránt.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Junius 22-én. Zárvizsgák az Orsolya zárda-ban.

Junius 23. Borlodán-Prodanovits sajtóper.

Junius 30. Év végi alapvizsgálatok a jogakadémián.

Junius 30. Benke, dr. Lankó Dezső sajtótárgyalás.

Julius 4. A Szigligeti Társaság matineeje Derecskén.

* **Alapítványok a nagyvárad hadapródiskolára.** Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter tegnap egy leiratot intézett Biharvármegye és Nagyvárad város közönségéhez, melyben az ujonnan felállítandó honvédhadapródiskolák és a magyar elemnek a közös hadsereg tisztikarában való növelése céljából a közös hadseregbeli hadapródiskolákban betöltendő alapítványi helyek létesítésére hívja fel mindkét törvényhatóságot. Egy alapítványi hely létesítésére a hadapródiskolákban — az apró kiadásokat is beleértve évi 200 frt, a honvéd katonai főreáliskolában évi 400 frt, a Ludovika akadémiában pedig évi 800 frt kívánatik. A honvéd főreáliskola előkészítő iskolául szolgálván a Ludovika akadémiába való felvételre, az alapítványi helyek ezen két intézetnél együttvéve akkép létesíthetők, ha egy alapítványi hely számára évi 600 frt biztosítatik, melyből mindaddig, míg a növendék a főreáliskolában neveltetik, 200 frt megtakarítatik, mely összeg az akadémiai nevelés alatt ismét a 800 frtnyi évi ellátás kiegészítésül szolgál. Azok tehát, kik alapítványi helyeket létesítettek, az évi 200 frt, illetve az évi 600 frt kamatnak megfelelő tőkét egyszerre vagy részletekben tartoznak letenni vagy az évi kamatok fizetését minden időre biztosítani.

Az alapítványok a törvényhatóság területén illetékességgel bíró ifjak részére vagy egyes családok fiai részére létesíthetők. A miniszter a felhívás eredményéről jelentést vár szeptember hó végéig. Nagyvárad valószínűleg a jövő havi városi közgyűlésen, a megye pedig csak szeptemberben fog e felett határozni.

* **Személyi-hir.** Ritoók Zsigmond, a nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke, ki mult péntek óta Aradon tartózkodik az ottani kir. törvényszék és járásbírószág megvizsgálása végett, holnap visszaérkezik Nagyváradra.

* **Búcsu és szobor megáldás Uj-Palotán.** Vasárnap tartották meg Palotán az Antal-napi búcsut. A kedvezőtlen időjárás miatt csak a szomszédos Körözs-Tarjánból jöttek búcsusok, de így is egészen megtelt az impozáns arányokban épült monumentális templom. — Az ünnepi misét megelőzőleg egy szép lurdesi szobrot áldott meg Palotay László apátkanonok. Nagy hatást keltett beszédében fejtegette a szepilóten fogantatás jelentőségét és a lurdesi eseményeket és szívükre kötötte a Bold. Szűz tiszteletét. A csinos kis szobrot a három Tom testvér (palotai hívek) ajándékozta a templomnak. — Az ünnepi misét és körmenetet szintén Palotay kanonok tartotta nagy segédlettel, a szent beszédet pedig Lékny Kornél mondotta. Az isteni tisztelet után Richter Jenő plebános házában kedélyes hangulatban ebédelték a vendégek.

* **Kiállítás a muzeumban.** Daczára a lehető legkellemetlenebb, novemberre emlékeztető időnek, a muzeumot vasárnap szépen látogatták. Nem lehet ugyan a tegnapi látogatást hasonlítani sem az urnapihoz, melynek délutánján 200-an fordultak meg ott, mert vasárnap délelőtt és délután mindössze 140-en lehettek, de az időhöz képest ez is szép eredmény. Nem titkolhatjuk azonban, hogy jóllehet az eddigi eredményel meg lehetünk elégedve, még nagyon sokkal többet szeretnénk a muzeum falai között látni, kivált az előkelő közönség és

a tanuló ifjuság köréből. Vasárnap a Nogáll-utcai intézet növendékei fordultak meg a muzeumban. A vendégek közül kiemeljük Bu-lyovszky József polgármestert és nejét, Gyurkovits Kornélt nejével, Remiz Alfrédnél családjával, Schlauch Josephint, Hoványi Ferenczet, Fráter Imre táblabíró és nejét, Bozóky Bélát és családját, Peiser Károlyt és családját, Bozóky Alajosnét családjával, Vertán Etelénét, Vertán Lajosnét családjakkal együtt, Fráter Kálmánét stb. stb. A kiállítás legújabban érkezett darabjai: egy remek oltár-antependium Herger Gusztávné ajándéka, egy oltári szentség-függönyke, a pápa és a király levelei, több apró himzés, arany kereszt amethystekkel, Inkey báróné ajándéka. A kiállítás (a bibornok ajándéktárgyai) még látható lesz:

június 22-én, kedden (ma) d. u. 3—6 óráig,

június 24-én, csütörtökön délután 3—6 óráig

10 krnyi belépő-díj mellett. Megjegyezzük, hogy ha a közönség érdeklődése nem lankad, az igazgatóság el fog menni a végső határig, s bár a kiállítás meghosszabbítása nagy gonddal jár, még 27-én, Sz.-László napján is nyitva tartja azt. Végül még csak annyit, hogy akik már látták a muzeumot tavaly, sok újat találhatnak most is, a többek közt Koroknyai Ottó kolosszális festményét, »Mátyás király Bécs előtt.« Budapestén az egy Csók István-féle képet külön mutogatták; itt egy kiállítást és egy muzeumot nyújtunk ráadásul s mindezt 10 krajczárért!

* **Érdekes ülés.** Nagyvárad város szépirodalmi és közlekedési szakbizottsága folyó hó 25-én, pénteken délután fontos ügyekben fog tanácskozni. A tárgysorozatban fel van véve a helyi ipar pártolásának tárgyában a keresk. kamara és ipartestület beadványa; a v.-velencei Körözspart szabályozása; a temető ügy; a Kommandáns-rét ügye stb.

* **Jótevény főpap.** Az endrődi kondoros-tanyai templom felszerelésére Schiefner Ede pápai prelátnak újabb 500 forintot adományozott. Hálás volt hívei ez uton is kifejezik legforróbb köszönetüket és kívánnak neki minden áldást! — A templom már fedél alatt van és szeptember közepén valószínűleg teljesen készen lesz.

* **Gyermekek oltása.** A nagyváradai orvosi hivatal, vasárnap kezdte meg a gyermekek oltását. Az oltást Raróthy Ákos városi orvos végezte. A rendőrség részéről Sarkady József rendőrbiztos volt jelen. Az oltásra ez uttal nagyon kevesen jelentkeztek, holott az elmulasztó szülők, szigorú büntetés alá esnek. Az oltást a legközelebbi napokban folytatni fogják.

* **A nagyváradai diákok győzelme.** A dévai kerületi tornaversenyek tegnap véget értek. A nagyváradai diákok, Rátkay József tornatanár vezetése alatt vettek részt ezen a versenyen s mint lapunknak távirják, a kis csapat derekasan viselte magát s dicsőséget szerzett a nagyváradai gymnasiumnak. A nagyváradai gymnasium ifjusága a r a n y e z ú s t érmelet továbbá négy oklevelet nyert. A nagyváradai főreáliskola növendékei e g y e z ú s t e g y b r o n z érmet és egy oklevelet nyertek. A derék tornászok ma, kedden délelőtt érkeznek haza a kolozsvári vonattal.

* **Járvány-satisztika.** Dr. Popovits György megyei főorvos betérjlesztette Bihar-megye egészségügyi állapotáról f. évi június 1-től 15-éig terjedő időre készített kimutatását. A jelentés szerint r o n c s o l ó t o r o k l o b b a n megbetegedett 34, meggyógyult 16, meghalt 9, ápolás alatt van 9, h ö k k u r u t b a n megbetegedett 6, meggyógyult 5, ápolás alatt van 1, k a n y a r ó b a n megbetegedett 63, meghalt 11, ápolás alatt van 52, f ü l t ő m i r i g y b e n megbetegedett 16, meggyógyult mind, h ó l y a g o s himlőben megbetegedett 184, meggyógyult 146, meghalt 24 és ápolás alatt van 5 egyén. Az egészségügy tehát kie-légző.

* **Vegyvizsgáló állomás Nagyváradon Dr. Hoványi Ferencz városi főorvos ismét felszínre hozta Nagyvárad egy rég nélkülözött szükségletének eszméjét. Beadványt intézett a tanácshoz, a melyben indítványozza, hogy a város irjon fel a földmívelésügyi miniszterhez miszerint Nagyváradon szereljen fel egy vegy-kísérleti és tápszert vizsgáló állomást, a melyet a város bakteriologiai intézettel is ki akar bővíteni. A vegyvizsgáló állomást, Potássy János reáltanár vezetné. — Hs a miniszter nem volna hajlandó az állomás felszerelését eszközölni, viselje a város ennek költségeit.**

* **Br. Königswarter Hermann alapítványa.** Br. Königswarter Hermann a békés megyei fehér kereszt egyetbe 2000 frttal alapító tagnak lépett be.

* **Kinevezés.** Dr. Beóthy László főispán Balázsházy Iván II. osztályu megyei közigazgatási gyakornokot tiszteletbeli aljegyzővé, Istvánffy István III. osztályu gyakornokot pedig II. osztályuává léptette elő.

* **Áthelyezés.** Géczy Iván a nagyváradai 4. honvéd gyalogezred főhadnagya a nagyszabeni 23. sz. honvéd gyalogezredhez helyeztetett át.

* **Gyulai huszarak Nagyváradon.** Gyula városa tegnap reggel 9 órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melynek első tárgya a gyulai honvéd huszárosztálynak Nagyváradra való áthelyezése, valamint az ezen ügyben tett eddig eljárásról szóló polgármesteri jelentés volt. A közgyűlés D u t k a y Béla polgármester indítványára elhatározta, hogy Budapestre küldöttséget meneszt Fejérváry honvédelmi miniszterhez, melyben a tervétől való elállást fogják kérelmezni.

* **Ki akar hidat építeni.** Szilágymegye átküldte Bihar-megye törvény hatóságához egy árlejtési hirdetményét, mely szerint a zsidó-benedekfalvi uton 3 hid lenne építendő 5234 frt 03 kr. öszköltésen. Pályázók Szilágymegye alispánjánál jelentkezzenek.

* **A Ferencz József laktanya bajai.** A Ferencz József lovasági laktanyával sok baja van a városnak, majd mindég kell valamit javítani s évenként igen tetemes összeget emészt fel a fenttartás. Most ismét baj van. A laktanya parancsnoksága ártírt a városhoz, hogy az összes földalatti helyiségek, pinczék el vannak öntve vízzel. 30 centiméter magasan áll a víz a pinczékben s így nem használhatók azonnalul a kigőzölgés káros az egészségre. Kéri a gyors intézkedést.

* **Selmeczy Imre** Nagyváradnak egy tipikus alakja dőlt ki tegnap az élők sorából, kit mindenki ismert városunkban. Az »öreg Selmeczy« így hívta mindenki, ügyvéd volt s egykor Nagyvárad város tisztí főügyésze, azonban a sors csapásai folytán eszegényedett s végre, hogy megélhessen, kénytelen volt végrehajtónak beállni a nagyváradai kir. járásbírószághoz. Arca ezer és ezer ránczokkal volt tele rántva, bőre olyan volt, mint egy megsárgult ócska pergament, szakállt, bajuszt nem hordott s ezért úgy nézett ki az öreg, mintha legalább egy évszázad nyomta volna vállait. Így is nagy kort élt, 78 éves korában érte utól a halál. Kifogyhatatlan volt az anekdotázásban s nagyon szerette elmesélni élményeit, melyek sokszor 60—70 évre visszanyultak. A régi Nagyváradot alaposabban mint ő senki sem ismerte. Rokonai nem éltek Nagyváradon s így gyászjelentését is tisztelői és jóbarátai adták ki. Ma délután 5 órakor helyezik örök nyugalomra Uri-utcai lakásáról.

Gyászjelentése a következő:

Nagyváradai tisztelői és jóbarátai fájdalommal tudatják Selmeczy Imre hitese ügyvéd, Nagyvárad város tisztí főügyésze, jelenben kir. járásbírószághoz végrehajtónak folyó hó 20-án, d. u. 4 órakor életének 78 évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. június hó 22-én d. u. 5 órakor fognak Uri-utczán 695. sz. a. levő lakásáról a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. N.-Várad, 1897. jun. 21. Béke hamvaira!

* **Körözsbe fult gyermek.** Mint írja mező-telegdi tudósítónk tegnapelőtt Varga József

mező-telegdi lakos 7 éves gyermeke több pajtásával a Körözshen horgászgattak s a szerencsétlen fiu egy véletlen pillanatban a magas partról lecsuszott s a Körözsbe esett. A többi gyermekek segítség kiállítására jöttek, de már későn, mivel a víz sebes folyása folytán uszni nem bírván a vízbe fulladt s mire kihúzták már halott volt.

* **Betörés a „hattyu-utczában“** Tegnap éjjel ismeretlen tettesek Jámbor Sándor „hattyu-utca-i“ lakos házába betörték és több mint kétszáz forint készpénzt elloptak. A butorok érintetlenül maradtak. A károsult jelentést tett a rendőrségnél és Sarkady József rendőrbiztos nyomban megindította a vizsgálatot. A nyomozás folyik s a rendőrség erélyesen keresi a tettest. A tettesek az ablakon keresztül hatoltak be, mert nem nehéz volt feltörni, mert az egész épület korhadtt, gyöngye alkotmány.

* **Nagy betöréses lopás.** Olasz Elemér Fugyi-Vásárhelyi földbirtokos lakására vasárnap éjjel ismeretlen tettesek betörték s két ezer forintot érő ékszert elloptak. A károsult éppen Nagyváradon időzött s a nesz hír után feljelentette az esetet a n.-várad rendőrségnél. Lőrinczi Gyula rendőrbiztos két csendőrrel element Fugyi-Vásárhelyre a nyomozás megtartása végett. A tetteseket mindez ideig még nem sikerült kinyomozni, anyi azonban a vizsgálat adataiból valószínűnek látszik, hogy valamelyik n.-várad jómádár követte el a lopást. A rendőrség erélyesen nyomoz s valószínűleg eredményt is fognak elérni.

* **Hajléktalan cigányok.** A cigányokat Várad-Velenczéről Nagyvárad város a Külváros mellé akarta kitelepíteni. Ingyen házhelyeket jelölt ki részükre, csupán azt kötötte ki, hogy egészséges a szabályoknak megfelelő házakat építsenek. A rendőrség tegnap jelentést tett a tanácshoz, mely szerint összesen 62 család, 227 taggal vannak, akiket telepíteni kell s mind telyesen vagyontalan építeni nem képesek. A Külvároson épített kunyhókat a rendőrség széthányta.

* **Tüzeset Biharon.** Könnyen végzetessé válható tüzesetet okoztak a pajkos gyermekek Bihar-községben. Máthé Mihály udvarán két kis gyermek gyufával játszadozott, amittől egy szalmakazal meggyuladt. A nép nagy erőfeszítéssel elnyomta a tüzet, mielőtt a közel fekvő ház tüzet fogott volna. A szalmán kívül egy kazal száraztarkarmány elégett.

* **Magyarország czimerének használata.** A m. kir. miniszterelnök Lőrincz István budapesti cipészmasternek Magyarország külön czimerének használhatóságát az 1883. XVIII. törvényezikk alapján megengedte.

MULATSÁG.

Tekeverseny.

(Két verseny).

A nagyváradai »Kath. kör« vasárnap délután nagy tekeversenyt rendezett két kuglipályáján. Daczára a kedvezőtlen időnek, nagyszánu közönség gyűlt össze, hogy megkísérlelje a szerencsét s minél több bábut terítsen le. Az első díjat Rigli József nyerte, ki büszkén tüzte mellére a tizkoronás aranyat magában foglaló nemzeti szallagos jelvényt, a másodikat P e e s e n y á n s z k y János, a harmadikat F r ö c h l i c h János, a negyediket K e l m e n Kálmán nyerte el. A versenykuglizást legközelebb megismétlik. Rigli nyereményét a kath. kör könyvtárának ajándékozta.

* A nagyvárad-velence- és váraljai »Nép-kör« által hirdetett tekeverseny szintén általános érdeklődés mellett folyt le. A tekepálya fedett helyisége teljesen zsufolyva volt s a zuhogó eső legkevésbé sem zavarta meg a tekezők kedvét.

A versenyt Dr. Moskovits József a kör elnöke lelkes éljenések között pontban 1/2 4 órakor nyitotta meg.

A verseny késő estig tartott, midőn a díjak a nyertes felek között kiosztottak. Az első díj egy ezüst dohányszelenczét L u d v i g Jenő a másodikat egy valódi tajték makra pipát

Reizmann Henrik a harmadikat, egy szépen kidolgozott valódi tajték szivar szipkát Jank György és végül a negyediket ismét Reizmann Henrik nyerte el.

A kör elnöksége f. hó 29-én Péter és Pál napjain ismét rendez egy tekeversenyt melyre első díj gyanánt egy aranyat s a következő többi díjakra szintén igen értékes és haszonvető tárgyakat tűz ki.

TANÜGY.

Kézimunka kiállítás az iskolákban.

Az évi szorgalom eredményét feltüntető női kézimunkakiállítás leányiskoláinkban ezuttal is oly meglepő, hogy igazán megérdemli, miszerint azt nemcsak a gyermekek által érdekelt szülők, hanem mindazok megtekintésék, kik a tanügy s különösen városunk leánynevelési ügye iránt a legkevésbé is érdekelődnek.

Dr. Bulovszky József polgármester-né-urnő vasárnap délután egész családjával megtekintette a körös-parti elemi leányiskola munkakiállítását, hol Katonáné Tasnady Róza csoport igazgatónő és a szintén jelen volt két osztálytanító nő kalauzolása mellett közel egy óráig tartó a legkisebb részletekre is kiterjedt beható szemle alá vette a valóban meglepő fokozatos előhaladást feltüntető osztály és dísz női kézimunkákat, melynek hely tömege, mint az egyes darabok figyelmes és helyes kivitele által a növendékek feltüntetett igyekezte, valamint az osztálytanító nők odaadó buzgó fáradozásáért legőszintébb megelégedésének és elismerésének ismételtén kifejezést adott.

Hivatalos közlemények.

A talált tárgyak.

Talált tárgyak bejelentésére vonatkozólag a rendőrségtől a következő hirdetés közlésére kértünk fel: Egy idő óta lábra kapott az a szokás, hogy aki valamely elveszett tárgyat talál, a helyett, hogy azt a törvény értelmében a rendőrségnek adná át, csak a lapok útján tételi közzé, hogy mit talált, a tárgyat pedig a káros esetleges jelentkezéseig magánál tartja.

Miután a B. T. K. 365 §-a világosan rendelkezik: aki idegen dolgot talál és azt nyolcz nap alatt a hatóságnak vagy annak aki elvesztette, át nem adja, a talált dolog jogtalan elsajátításának vétségét követi el és 3 hónapig terjedhető fogházzal valamint 500 frtig terjedhető börtönnel büntetendő.

Figyelmeztetik a közönség, hogy a találatnak pusztán hírlap után való közzététele nem menti a találót a jogtalan elsajátítás vétsége alól, hanem köteles mindenki a talált tárgyat nyolcz nap alatt a hatóságnak átadni.

Nagyvárad, 1897 június 21.

Gerő alkapitány.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkos ezimora.

— Végtagyalás. —

Néhány hó előtt Szent-Miklósi Pál, Cs. Lakatos Mihály, Sós Ferencz, Szentesi Vincze és Vas József ács-segédék, egy kocsin Szalon-tárról Tamásdára utaztak.

Szentesi Miklós és Lakatos Mihály utközben össze veszték egymással s ez utóbbi megütötte társát, mire Szentesi, a ki éppen szalonnát evett, — mellbe szurta késével.

Cs. Lakatos Mihály rövid idő alatt meghalt, a tettest pedig a csendőzők elfogták.

Tegnap tartották meg az ügyben a végtagyalást, mely alkalommal a törvényszék a következőképen alakult meg: elnök: Millye Gyula, bírák: Simay József és Csathó Zsigmond, jegyző: Nagy János.

A vádhatóságot Popp Aurél kir. alügyész képviselte, ki szándékos emberölés bűntettében kérte a vádlottat bűnösnek kimondani.

A törvényszék Hegyessy Márton hatóság védbeszéde után, a halált okozó súlyos testi sértésnek minősítette az esetet és vádlottat három évi börtönrre ítélte.

Védő, vádlott és ügyész, az ítélet ellen feleltek. Ez utóbbi eltérő minősítés miatt.

Hütlén cseléd. Még alig tizenöt éves és már lop. Rósenberg Vilma nagyváradai női kaplak kereskedőnél szolgált s Kiss Erzsinek hibájára a vádlottat. A tulajdonosnő többféle ruhásműt ellopott. A törvényszék tegnap tartott végtagyalása alkalmával vádlottat tizenegy nap fogházra ítélte, enyhítő körülményül tudván be a vádlott fiatal korát.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Angyal Bandi.

(M.) Vasárnap este, élvezetes népszinmű előadásban volt része a közönségnek. Angyal Aandit, ezt a romantikus népszinművet adták közepes ház előtt A szereplők közül Tompa Kálmán vállt ki legjobban. Gyönyörű alakítást mutatott be s nyílt színen is számtalanszor kitapsolták. Bács Károly tipikus öreg cselédet mutatott be s hiven kreálta azt az igaz őszinte jellemet, mely a magyar parasztnak főtulajdonsága. Amon Margit, kedves csaplérné volt. Szépen énekelt s olyan elevenen mozgott a színpadon hogy többször zajosan megtapsolták. Somló Emma, a molnárlány szerepét játszotta. E pieziny szerepben is bebizonyította, hogy elődjénél sokkal jobb s már a közönség kedvence lett. Pintér Jmre egy betyárt alakított s ezuttal is művészi játékot produkált. Szendrey, Hegyessi, Lubrinicz, Julia, Czako és Pesti kis szerepeikbe megálták helyüket. P. Szép Olga kis szerepéből is nagyot csinált s jelenlény része van a sikerben.

TAVIRATOK

Az autonomia s a gör. kath. episcopatus.

Budapest, jun. 21. (Saj. tud. táv.) A »Gazeta Transilvanie.« hiteles forrásból jelenti, hogy Mihályi balásfalvi metropolita a nagyvárad, lugosi és szamos ujjvári gör. kath. püspököket Nagyváradra értekezletre hívta össze, hogy a kath. autonomiával szemben állást foglaljanak.

A gör. kath. püspökök az autonomia ellen vannak s valószínűleg az autonomia kongressuson sem vesznek részt.

Az angol királynő jubileuma.

Windsor, jun. 21. (Saj. tud. táv.) A királynő, körülvéve az udvar tagjai által, d. e. 11 órakor részt vett a Szent György kápolnájában tartott ünnepélyes istentiszteleten, melyről a közönséget kizárták. Az ünnepélyen kizárólag a királyi család tagjai, valamint az itt időző fejedelmi személyek voltak jelen. Viktória királynő pont 10 órakor jelent meg Frigyes császárné és Beatrix hercegnő kíséretében. Teljesen feketébe volt öltözve, csak fejében volt egy fehér toll. Frigyes császárné is feketében jelent meg. A királynőtől balra Conaught herceg haladt, utánuk mentek Henrik porosz herceg és hercegné Battenberg hercegné gyermekeivel, Sergius orosz nagyherceg Erzsébet Teodorawna nagyhercegnével, Lujza hercegnő, a sleswig, holsteini herceg és hercegné és nagyszámu kíséret. Az istentisztelet után a királynő magához kérette a királyi család tagjait és azokat Frigyes császárnén kezdve szívélyesen megcsókolta. Ez a jelenet láthatóan mélyen meghatotta a jelenlevőket. D. u. a Szt. György kápolnában nyilvános istentisztelet volt, melyre sem Viktória királynő sem Frigyes császárné nem jelentek meg. Az istentiszteleten Mendelsohn dicsőenét adták elő több előkelő művész közreműködésével.

A sziami király Ischl-ben.

Ischl június 21. (Saját tudósítónk távirata.) A sziami király tegnap este 6 órakor kihallgatáson fogadta Archelburg báró kerületi főkapitányt. A király behatóan informáltatta, magát az osztrák viszonyok felől s abbéli örömeinek adott kifejezést, hogy legközelebb Bécs és Budapestet megismerheti.

Tüntetés a körmenet érdekében.
Páris, június 21. (Saját tud. távirata.) Lilliben a körmenetek visszaállítása érdekében tüntetések voltak mire a szocialisták ellen tüntetést rendeztek. Rendzavarás nem történt.

Keresztelő a czári udvarnál.

Pétervár, június 21. (Saját tud. távirata.) A péter hofi templomban ma tartották meg Tatjana Nikolajewna nagyhercegnő keresztelőjét, melyen a czár az özvegy anya-czárné, a nagyhercegek, nagyhercegnők, a nagy követe és a méltóságok viselői vettek részt.

Az angol törvényhozás a jubileumon.

London, jun. 1. (Saját tud. táv.) A felsőház tagjai ma reggel a királynő jubileuma alkalmából a Westminster apátság templomában tartott istentiszteleten vettek részt, míg az alsóház tagjai a Szt. Margit templomban gyűltek össze. A zsufolásig megtelt 2 templomban nagyszámu közönség volt jelen. Az idő este kedves volt.

A leány gymnásium.

Budapest, jun. 21. (Saj. tud. táv.) Ma voltak a vizsgák a leány gymnásiumban. Az ötödik osztály növendékei különösen a latinból oly szépen feleltek, hogy a fiu növendékekkel méltán versenyezhetnek s ami fő, két idegen leány teljesen megtanult magyarul.

Rainer főherceg jubileuma.

Bécs, június 21. (Saját tud. távirata.) Rainer főherceg 25 éves Landwehr főparancsnoki jubileuma alkalmából számtalan üdvözléletet kapott. Délben a főhercegnél diszebéd volt melyen több küldöttség tagjai is részt vettek Rainer főherceg jubileuma alkalmából a Landwehr rendeleti közlönye szerint a saját nevével elnevezett alapítvány tőkét 40,000 koronára szaporította.

Zichy Jenő a czárnál.

Szentpétervár, június 21. (Saj. tud. táv.) Zichy Jenő gróft második kutatási utja alkalmából a czár a legszívélyesebben fogadta s magyarázatait érdeklődéssel hallgatta. A czár Zichyt a szt. Anna rend nagykeresztjével tüntette ki.

Alapítvány a katonai iskolákra.

Budapest, jun. 21. (Saj. tud. táv.) A honvéd miniszter körrendeletben hívta fel a hatóságokat, hogy a hadapród iskolák részére tegyenek alapítványokat.

Ujabb harc Krétában.

Kanea, június 21. (Saját tud. távirata.) A fölkelők Hierapatra mellett megtámadták az embereket a kik szent-János kenyérnek egy orosz hajóra való felrakásával voltak elfoglalva. A város lakói viszonzták a támadást. Egy olasz hajó 6 ágyulóvést intézett a városra.

Ünnepi Tedeum.

London, jun. 21. (Saját tud. táv.) A Szent Pál székesegyházban ma hálaadó istentisztelet volt, melyen a Londonban időző fejedelmi vendégek, a diplomacziái kar, a peer-ek és más előkelő személyiségek vettek rész. A kath. országok képviselői részére a Brampton-Oratoryban volt ünnepélyes istentisztelet.

Crispi kiadatása.

Róma, június 21. (Saját tud. távirata.) Bolognai magántávirata szerint Crispinek a Favilla ügyben való kiszolgáltatására vonatkozó interpellációt az igazságügyi költségvetés tárgyalásánál terjesztik a kamara elé. A kiadatásra vonatkozó irat nagyterjedelmű és ahhoz az ügyre vonatkozó acták fontos kiadványban csatolva vannak.

Vilmos császár a közbenjáró.

Athén, június 21. (Saját tud. távirata.)
Az Asty konstantinápolyi távirata szerint Vilmos császár állítólag táviratot küldött a szultánnak Thessália kiűritése érdekében.

Báró Semsey balesete.

Budapest, június 21. (Saj. tudósít. távir.)
Tegnap báró Semsey Istvánt, midőn a lóversenyre hajtatott, lovai elragadták, — a báró a kocsiból még idején kiugrott, de a kocsis oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a mentők a kórházba szállították.

Győztes magyar athleta.

Prága, június 21. (Saját tudósít. távirata.)
Az atheleták versenyén a »Csehország bajnoka« nagydíjat Zachar István, a magyar ath. klub tagja nyerte el. (Vivat.)

Nagy tüzvész.

Prága, június 21. (Saját tud. távirata.)
Holmi hivatalos jelentés szerint az ottani Indián gassiban nagy tűz ütött ki, melynek 7 ház esett áldozatul. A kár 50—60 000 forint. Ember életben nincs kár.

KÖZGAZDASÁG.**A »Nagyvárad-Belényes-Vaskóhi vasut« r. t. közgyűlése.**

Nagyvárad június 20.

A »Nagyvárad-Belényes-Vaskóhi vasut« r. t. folyó hó 19-én délután 3 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését a vármegyei ház kis termében.

Jelenvoltak: Sal Ferenc igazgatósági elnök, Száhlender Károly vezérigazgató, Radnai Farkas, Okolicsányi Zoltán dr., Prileszky Pál, Kovács Béla, Kozma Gábor, Sarkadi Tihamér, Papp János, Reismann Mór, Legler Vilmos, Boicz Constantin stb.

Az ülés megnyitása után felolvasták az igazgatóság jelentését a múlt évi működésről és az üzlet eredményéről.

A hosszú jelentésből kivesszük az alábbi érdekesebb adatokat:

A múlt és eredménye.

Habár a nagyvásártérről induló közúti vasut a társaságnak pénzügyi hasznót nem hozott, mégis a közönség kényelmi szempontjából, hozzájárultak ahhoz hogy a két fürdő felé a közúti vonat m. év június 27-én megindulhatott.

A társaság nemsokára új kiágazó vonalat fog létesíteni, mely Fenes állomásból kiindulva az u. n. Fenes-völgyig fog vezetni az ott lévő erdősegek kihasználására. Az új iparvasut létrejövételére a társaság 80.000 frtot ad.

A társaság a múlt évben 1200 db. elsőbbségi részvényt 95 frt ártaloyammal darabonként eladott a »Wiener Bankverein«-nak s a befolyt összegből a 79.000 frt. függő adósságot részben kifizette.

A múlt évben a társaság vonalain 251.849 ember utazott, tehát 10.743-al kevesebb mint 1895-ben.

Katona 2815 (1895-ben 11.944) utazott, mely csökkenés az 1895-iki bánffy-hunyady király gyakorlatokkal áll összefüggésben, midőn a rendesnél sokkal nagyobb személyforgalom volt.

Az utasok által lett kilométerek száma 6.271.139.

Gyors és teherárú feladatott 94.117 tonna, 4295 tonnával több mint 1865-ben.

A személyszállítás 83.336 frt 65 kr. bevétel eredményezett vagyis 5362 frt 58 kr. kevesebbet mint 1895-ben, melyből azonban 3620 frt 01 kr. a katonaságra esik.

A podgyász-szállítás eredménye 1765 frt 91 kr.

A gyors és teherárú szállításhoz befolyt 152.330 frt 13 kr. vagyis a csökkenés 12.558 frt. Ennek oka főképp abban rejlik, hogy csekélyebb díjtételeket élvező szállítmányok szerepeltek a múlt évben tulnyomóan.

Sürgönydíjából 1018 frt 13 frt 117 kr. jött be.

A múlt évi összes bevétel 238.342 frt 19 kr. összes kiadás 121.759 frt 37 kr.

A tiszta nyereség tehát 96.582 frt 82 kr.

E nyereségből 1800 frt a f. évi január 2-án kisorsolt 18 db. elsőbbségi részvénynek teljes névértékben való kifizetésre, 94.005 frt a 20890 db. elsőbbségi részvény f. évi június 1-én esedékes szelvényének 4 frt 50 krral való beváltásra fordítatik, 777 frt 93 kr. pedig a 1897 év számlára vittetik át.

A jelentést egyhangulag tudomásul vette a közgyűlés az igazgatóságnak, valamint a felügyelőknek a felmentvényt megadta.

Választások.

Ezúttan a választásokra került a sor. Egyhangulag megválasztattak: Igazgatóknak:

Sal Ferenc, kir. tanácsos, elnök, Bedő Albert, orsz. képviselő, Boicz Constantin földbirtokos, Legler Vilmos mérnök, Kovács Béla, püspökségi uradalmi főügyvéd, Okolicsányi Zoltán dr. ügyvéd, Papp János Biharvármegye főjegyzője, Prileszky Pál, a m. k. államvasutak felügyelője, Radnai Farkas nagyvárad latin szert. kanonok, Reismann Mór, bankigazgató, Sarkadi Tihamér nagyvárad g. k. sz. kanonok, Száhlender Károly, mérnök, Szunyogh Péter, Biharvármegye alispánja, Tolnay Lajos orsz. képviselő.

Felügyelő bizottsági tagoknak: Fassie Todor ügyvéd, Gera Sándor jószágigazgató, Jancsó Dezső ügyvéd.

Egyéb kevésbé érdekes ügyek letárgyalása után határozatba ment, hogy az igazgatóság tagjainak prezenc-márkjait 30 koronával váltják be, a felügyelőknek pedig 120—120 korona tiszteletdíjat fizetnek.

A közgyűlés 4 óra után ért véget.

A »Biharmegyei Korona takarékos és hitelszövetkezet«. Mint a »Biharmegyei Takarékpénztár« égise alatt fennálló »Koronatakarék és Hitelszövetkezet« igazgatóságától értesülünk, a lapunk vasárnapi számában hozott közlemény egy része tévedésen alapszik, amennyiben nemcsak, hogy részvényjegyzés hiány nem volt, de tulajjegyzés történt, a mennyiben csak 1500 részvény contempláltatott, tényleg pedig 1588 részvény jegyeztetett, így tehát 88 tulajjegyzés történt. Egyébként még mindig történnek aláírások s a belépések egészen f. évi július hó 6-ig után

fizetés nélkül teljesíthetők. Valószínű, hogy a bejegyzések száma eléri az 1700-at.

A vetések állása. Biharról írja levelezőnk: Határunkban jó termésre egyáltalán nincs kilátás, amennyiben az őszi vetés nagy része megdülve fekszik, a rét vízben áll, a kapásnővények munkálása lehetetlen a föld keménysége miatt, amelyet a tulságos sok eső, a hirtelen meleg és szeles napok kő-keményté tettek. A jelen állapotok — mint levelezőnk írja — szomorú képét tárják elénk a bekövetkező nyomornak.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

PAULAYNÉ ADORJÁN BERTA urnő
a nemzeti színház művésznőjének felléptével.

Bérlet 50-ik szám.

Bérlet 50-ik szám.

Páros.

Páros.

Nagyvárad, 1897. évi június 22-én,
az arad-nagyvárad színtársulat által.

FOURCHAMBAULT CSALÁD.

Színmű 5 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán bérletfolyamban, itt először:

A budapesti népszínház műsor darabja.

A H E L Y E T T E S.

Francia vígjáték.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó szőlő.

Egy a Körös-oldalon 285. sz. alatt művelésben levő szőlő előnyös feltételek mellett

eladó.

Értekezhetni ugyanott.

Export-szesz-élesztő

fél kilogrammos csomag ára 12 kr.

Első minőségű Salvator-élesztő

fél kilogrammos csomag ára 25 kr.

Franco helyben Nagyváradno vagy Franco más állomáson gyorsáru küldés mellett ajánl

Prázmári szesz- és sajtolt élesztő-gyár

Neustädter Károly
Prázmár, Brassó megye.

Sürgönczim: **Neustädten Prázmár.**